

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
1 november 2022

Ons kenmerk
PZH-2022-817212966
DOS-2021-0006649

Bijlagen
2

Aan Provinciale Staten

Onderwerp
Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2023

Geachte Statenleden,

Met deze brief informeren wij u over ons besluit van 1 november 2022 om het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2023 vast te stellen. In het Maatregelenpakket 2023 (zie bijlage) staan alle projecten waarvoor subsidie kan worden aangevraagd in het kader van de Subsidieregeling erfgoedlijnen Zuid-Holland 2020. Daarnaast informeren wij u met deze brief over enkele ontwikkelingen binnen de erfgoedlijnen en bieden wij u een interactieve flyer aan met enkele aansprekende resultaten van 10 jaar erfgoedlijnen.

Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2023

Zoals u bekend werkt de provincie Zuid-Holland samen met zo'n 300 externe partners aan het ontwikkelen en beleefbaar maken van zeven erfgoedlijnen. Jaarlijks geven de erfgoedtafels ons een zwaarwegend advies over de uitvoeringsprojecten die bijdragen aan het behalen van de ambities voor hun erfgoedlijn. Het advies van de erfgoedtafels hebben wij ook dit jaar verwerkt in het Maatregelenpakket erfgoedlijnen. Dit heeft geleid tot een mooi pakket met projecten voor 2023 dat ons ergoed beter bekend, zichtbaar en toegankelijk maakt. Het is de erfgoedtafels gelukt om veel cofinanciering te realiseren, zowel geldelijk als in de vorm van de inzet van vrijwilligers.

Overzicht inzet middelen Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2023

In het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2023 zijn 52 projecten opgenomen voor een totaal subsidiebedrag van € 2.269.605,50. In onderstaande tabel ziet u de verdeling hiervan over de 7 erfgoedlijnen en de bijbehorende geldelijke cofinanciering en inzet van vrijwilligers.

Erfgoedlijn	Subsidie erfgoedlijnen	Cofinanciering derden	Cofinanciering inzet vrijwilligers (€ 35 p/uur)
Atlantikwall	227.567	129.500	144.550
Historisch Haringvliet	628.221	416.375	117.075
Landgoederenzone	401.356	905.577	105.350
Limes	221.312	420.576	7.875
Oude Hollandse Waterlinie	137.650	273.200	85.400
Trekvaarten	347.000	1.889.000	15.050
Waterdriehoek	306.500	199.000	143.500
Totaal	€ 2.269.606	€ 4.233.228	€ 618.800

Financiën en dekking

In 2023 is € 2,5 miljoen beschikbaar voor de erfgoedlijnen. Dit bedrag bestaat uit:

- € 1.750.000 incidentele middelen voor de erfgoedlijnen vanuit de middelen die beschikbaar zijn gesteld met het Coalitieakkoord 2019-2023 voor cultuur, erfgoed en toerisme. Waarvan € 1.700.00 beschikbaar is voor subsidie en € 50.000 voor opdrachten.
- € 750.000 structurele middelen voor de restauratie van rijksmonumenten.

Het subsidieplafond 2023 is reeds bij Kadernota 2023 vastgesteld op € 2.450.000. De andere middelen worden ingezet voor opdrachten in het kader van de erfgoedlijnen, organisatie van de erfgoedtafels, communicatie en beleidsondersteunend onderzoek.

De som van subsidies voor projecten uit het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2023 bedraagt € 2.269.605,50 waarvan € 1.436.242.50 ontwikkeling en € 833.363,00 restauratie van rijksmonumenten binnen de erfgoedlijnen. Dit betekent dat er bij restauraties een overvraging van budget is van € 83.363,00. Bij Ontwikkeling is binnen het subsidieplafond nog ruimte van € 263.757,50. Van deze ruimte wordt € 83.363,00 gebruikt om te voldoen aan de overvraag bij restauraties. Het restant wordt toegevoegd aan het opdrachtenbudget.

Een deel van het ontwikkelbudget wordt ingezet voor opdrachten. Opdrachten die in 2023 uitgezet worden zijn onder meer het uitbrengen van het Erfgoedmagazine Historisch Haringvliet en het in kaart brengen van ideeën en mogelijkheden voor een aantrekkelijke, herkenbare verbinding tussen Brielle en Hellevoetsluis in relatie tot de beleving van de Stelling van de Monden van de Maas en het Haringvliet. Daarnaast zullen opdrachten verstrekt worden voor de organisatie van de Dag van het Kasteel in Zuid-Holland en een inventarisatie door de Technische Universiteit van Delft van maritiem-industrieel erfgoed voor de erfgoedlijn Waterdriehoek. Ook in het kader van de intentieverklaring Afronding Restauratie Rijkscollectie Zwammerdam schepen en realisering Nationaal Romeins Scheepvaart Museum wordt vermoedelijk een opdracht verstrekt. De verwachting is dat het totale opdrachtenbudget volledig wordt besteed.

Ontwikkelingen binnen de erfgoedlijnen

Inclusiviteit erfgoedlijnen

Het is belangrijk dat erfgoed toegankelijk is voor iedereen en dat daarbij rekening wordt gehouden met de diversiteit van de bezoekers en de medewerkers. Met de brief van 5 september 2022 (PZH-2022-815091636) heeft gedeputeerde De Zoete u geïnformeerd over inclusiviteit binnen de erfgoedlijnen. Bij de projectvoorstellen uit het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2023 zien we projecten die bijdragen aan inclusiviteit. Voorbeelden van dergelijke projecten zijn.

- Enkele stichtingen rondom de Atlantikwall gaan gezamenlijk meertalige audiotours ontwikkelen zodat ook anderstaligen en slechtzienden beter bereikt worden.
- Struinen en Vorsen brengt specifiek de rol en positie van vrouwen, kinderen, mensen met een beperking en mensen met een andere culturele achtergrond in de periode rond het rampjaar 1672 voor het voetlicht (erfgoedlijn Oude Hollandse Waterlinie). Hiermee wordt het bestaande historische verhaal vanuit verschillende perspectieven verteld en is daarmee ook interessant voor meer doelgroepen.
- De Dag van het Kasteel, de Bunkerdag, de regionale Trekvaartendag en de Hollandse Limes Classic zijn laagdrempelige evenementen om nieuwe doelgroepen kennis te laten maken met ons erfgoed.

Actualisatie ambitiedocument Atlantikwall

Voor de Erfgoedlijn Atlantikwall is ruim 5 jaar geleden een streefbeeld opgesteld onder de titel 'Doelstellingen 2020'. Geconstateerd wordt dat er in sindsdien veel is bereikt. In het najaar van 2022 is gestart met de actualisatie van het streefbeeld waarbij wordt teruggeblikt (wat is er bereikt, wat ontbreekt nog, wat kan er beter) en vooruit gekeken vanuit het perspectief van bezoekers. Met de actualisatie van het streefbeeld wordt ook het afwegingskader (ter beoordeling van de projectvoorstellen) opnieuw onder de loep genomen. In de eerste helft van 2023 zal de actualisatie van het streefbeeld van de erfgoedlijn Atlantikwall gereed zijn. Mogelijk dat ook enkele andere erfgoedlijnen in de loop van volgend jaar hun ambities gaan actualiseren.

10 jaar erfgoedlijnen

Sinds de start van de erfgoedlijnen in 2012 hebben bijna 700 projecten bijgedragen aan de ontwikkeling van de erfgoedlijnen. Deze projecten konden gerealiseerd worden dankzij de samenwerking tussen verschillende partijen, de inspanning van vele vrijwilligers, de inzet van cofinanciering en niet te vergeten provinciale subsidie. Het liefst zouden we al deze projecten nog een keer bij u voor het voetlicht brengen, maar het zijn er gewoon teveel. Daarom hebben we enkele aansprekende resultaten van 10 jaar erfgoedlijnen voor u verzameld in bijgevoegde interactieve flyer. Mocht u daarnaast geïnteresseerd zijn in verhalen rondom de erfgoedlijnen of de geschiedenis van Zuid-Holland, dan kunt u een kijkje nemen op www.geschiedenisvanzuidholland.nl. Ook kunt u daar terecht voor een agenda met erfgoed gerelateerde activiteiten in Zuid-Holland.

